

Základní a mateřská škola, Třinec, Kaštanová 412, příspěvková organizace

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2020 - 2025

Vypracoval: PhDr. Radim Mikulka, školní metodik prevence

Schválila: Mgr. Iveta Hudzietzová, ředitelka školy

Při tvorbě Školní preventivní strategie vychází škola z těchto dokumentů:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 112/2006 Sb., č. 158/2006 Sb., č. 161/2006 Sb.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027
- Strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2019 – 2027

Současný stav problematiky

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Nárůst různých forem rizikového chování, včetně zneužívání návykových látek, v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o problematice rizikového chování, naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Počet řešených sociálně patologických jevů je v současnosti minimální. Zaměřujeme se na předcházení problémů a následků, které jsou spojeny se sociálně patologickými jevy, případně na minimalizaci jejich dopadu na žáky a zamezení jejich dalšímu šíření.

Zmapování situace v oblasti sociálně patologických jevů (SPJ) pro vytýčení cílů školní preventivní strategie

Prostředí školy je vedle rodiny druhým místem, kde dochází k utváření osobnosti žáka, proto je naším cílem ve spolupráci s rodiči a na základě školní preventivní strategie poskytnout dostatečný základ pro rozvíjení takové osobnosti žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, vážit si svého zdraví, nakládat se svým volným časem a má osvojené základní sociální dovednosti.

I v letošním školním roce zůstává základním principem preventivní strategie na naší škole osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu, prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 5. ročníku základní školy se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem se slabým prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče.

Sociální a jiné okolí školy

Základní škola a mateřská škola, Třinec, Kaštanová 412, příspěvková organizace je školou rodinného typu s dlouholetou tradicí nabízející vzdělávání žáků v 1. – 5. ročníku. Škola se nachází v klidném prostředí u sídliště Sosna v městské části Třinec V. Odloučenými pracovišti škol jsou dvě mateřské školy, které se nacházejí na ulicích Sosnová a Habrová. Žáci pěti postupných ročníků jsou rozděleni do čtyř tříd. Žáci následně po ukončeném vzdělávání v 5. ročníku pokračují dále v základním vzdělávání na školách dle výběru zákonných zástupců.

Máme dobré zkušenosti s integrací žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Při současné tendenci zvyšování rozvodovosti v českých rodinách pochází i někteří naši žáci z neúplných rodin. Proto klademe důraz na úzkou spolupráci s rodiči. Všichni pracovníci se podílejí na vytváření příznivého klimatu ve škole na základě otevřenosti a partnerství v komunikaci, úcty, tolerance, uznání, empatie a spolupráce. Vzdělávání je spojeno se skutečným životem. Škola v maximální možné míře usiluje o ochranu žáků před násilím, šikanou a dalšími sociálně patologickými jevy.

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, se zákonným zástupcem, širší rodinou, ostatními pedagogy, učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktů. Naší prioritou je vytváření příznivého klimatu třídy a školy.

Klíčové kompetence

- osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- zvyšování sociálních kompetencí žáka – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomování si důsledku jednání
- posilování komunikačních dovedností - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- rozvoj dovedností žáka směřujících k odmítání sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona

- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických a multikulturních postojů

Informace od učitelů

Naše školní zařízení je charakteristické nízkým počtem zaměstnanců a s tím je spojena také velmi dobrá informovanost o žácích, o vztazích mezi nimi, o dění ve třídách ap. Tyto informace získávají učitelé formou diskuse na poradách.

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění žáka a je schopen vyučovat za aktivní účasti dětí. Zvyšování odolnosti dětí a mládeže proti rizikovým projevům chování vyžaduje systémovou a koordinovanou přípravu realizátorů preventivních aktivit ve škole. Je důležité působení na postoje a dovednosti pedagogů dobrým klimatem školy, společnými aktivitami a prací na společných tématech a pravidlech.

Informace od rodičů

Rodiče hodnotí situaci v oblasti SPJ na naší škole jako velmi dobrou, při dotazování hodnotí prostředí školy jako bezpečné místo pro své děti. Tyto informace jsme získali jednak prostřednictvím dotazníků, ale také při diskuzi v rámci třídních schůzek či různých mimoškolních aktivit.

Informace od žáků

Žáci kladně hodnotí klima na škole i ve třídách. Nejvíce oceňují počítače, interaktivní tabule a vybavení odborných učeben, výzdobu školy a tříd, skříňky v šatnách, projekty, exkurze a družinu, dobré obědy, výběr ze dvou jídel. V rámci realizace minimálního preventivního programu se žáky diskutujeme o problémových situacích a konfliktech, které se ve třídě vyskytnou. I z těchto diskusí vyplývá, že se žáci v naší škole cítí bezpečně, vědí, že se mohou vždy obrátit s důvěrou na své učitele. Zde diskutujeme o problémových situacích a konfliktech, které se v daném období ve třídě vyskytly. I z těchto diskusí vyplývá, že se žáci cítí v naší škole bezpečně.

Informace z vyhodnocení Minimálních preventivních programů realizovaných na škole v uplynulých letech

Jak již bylo výše uvedeno, doposud jsme nezaznamenali zvýšený výskyt sociálně patologických jevů, proto se budeme i nadále zaměřovat především na prevenci, na rozvoj komunikace žák – žák, žák – pedagog, pedagog – zákonný zástupce, na utváření příznivého klimatu ve třídách i škole.

CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

1. Dlouhodobé cíle vyplývající ze vstupních informací

- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování)
- učit žáky zásadě, že pravidla jsou od toho, aby se dodržovala, nikoliv od toho, aby se porušovala
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu, udržovat harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity)
- vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti
- mít odpovědnost za vlastní chování
- posilovat duševní odolnost vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- vytvářet schopnost dělat samostatná (pokud možno správná) rozhodnutí
- schopnost řešit, případně schopnost nalézt pomoc pro řešení problémů
- podílet se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- zapojit rodiny do života školy
- prohlubovat důvěru žáka k pedagogovi
- vést žáky k obraně proti manipulaci, učit je způsoby odmítání, vést je k odmítání závadových vrstevnických skupin a part
- vychovávat žáky ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání
- vést žáky k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času
- podporovat volnočasové aktivity a zájmové kroužky, které zajišťuje škola ve spolupráci s DDM
- vybírat efektivní programy primární prevence, podporovat vlastní aktivitu žáků (kulturní, sportovní akce, soutěže, vystoupení...)
- učit žáky takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě (zaměřit se na činnostní učení s využitím v praxi)

- efektivní výuku podporovat exkurzemi, besedami, návštěvami kulturních a společenských center a akcí
- podporovat vzdělávání pedagogů a metodika prevence
- zajistit, aby škola byla bezpečným místem pro naše žáky

2. Cíle střednědobé vyplývají z dlouhodobých cílů

Žáci

- podporovat aktivity žáků (třídní učitelé)
- zapojit žáky do výzdoby školy (třídní učitelé, učitelé výtvarné výchovy)
- průběžně sledovat, zjišťovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy (TU, PPP)
- mít třídnické hodiny (třídní učitelé)
- spolupracovat s externími odborníky (školní metodik prevence)
- naučit žáky sledovat nástěnku primární prevence, vést je k reakcím na informace, akce, podněty (třídní učitelé, ŠMP)
- preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času (třídní učitelé, uč. Tv)
- uvědomovat si odpovědnost za řešení konfliktních situací
- zlepšovat komunikační dovednosti, schopnost vytvářet přátelské vazby, asertivní dovednosti, zlepšování sebeovládání, nenásilné zvládání konfliktů a stresu
- zvládat školní práce, rozvoj osobnosti se všemi dovednostmi a schopnostmi, rozpoznat rizikové formy chování a krizové situace, umět vhodně reagovat

Rodiče

- získávat rodiče pro spolupráci se školou (třídní učitelé)
- informovat rodiče průběžně o činnosti školy, akcích, dát jim možnost zpětné vazby (třídní učitelé)
- účast rodičů na formálních i neformálních akcích
- informovat rodiče o plánu primární prevence na škole (třídní učitelé)
- prohlubovat a upevňovat spolupráci s rodiči v oblasti sociálně patologických jevů (záškoláctví, vandalismus, školní násilí,...) (třídní učitelé, ŠMP)

Pedagogové

- spolupráce učitelů v rámci pedagogického týmu
- poznatky ze schůzek školního metodika prevence s OMP předávat bezprostředně na pracovních poradách všem vyučujícím (ŠMP)
- získávat informace v oblasti prevence školního násilí, řešení konfliktních situací mezi žáky, utváření příznivého klimatu třídy
- vzdělávat pedagogy v oblasti prevence školního násilí, práce třídního učitele s třídním kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák
- vést žáky k využívání komunikačních a informačních technologií, podporovat výuku na počítačích a jejich využívání
- zavádět do výuky efektivní metody výuky, jako je projektové vyučování - vedle běžně používané frontální i skupinové (kooperativní) výuky a výuky v týmu, kterými vedeme žáky k týmové práci, k vzájemné pomoci, sounáležitosti, vzájemnému respektu, toleranci, ale také odpovědnosti za sebe a celou pracovní skupinu.
- efektivní výuku podporovat exkurzemi, besedami, návštěvami kulturních a společenských center a akcí
- průběžně vzdělávat všechny pracovníky školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů

3. Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů

Žáci

- nabídnout žákům účast v kroužcích a mimoškolních zařízeních pro volný čas dětí
- pravidelně oceňovat pozitivní projevy dětí v různých oborech a oblastech, vyzvednout je na jednání pedagogické rady, třídních schůzkách, prostřednictvím školního rozhlasu, (ředitel školy, učitelé, VP)
- průběžně doplňovat nástěnky ve vestibulu školy diplomy získanými našimi žáky
- aktivně zapojit žáky do dění školy (příprava a realizace)
- vyzdobit si třídy k Vánocům, Velikonocům, pochválit a vyzvednout snahu i dobré nápady (tř. uč.)
- vytvořit se svou třídou pravidla chování na začátku každého školního roku, formulovat pozitivně (tř. uč.)
- šetření vztahů ve třídách, jeho vyhodnocení, rozborů se třídou na třídnické hodině (ŠMP, tř.uč)
- zajistit prožitkové programy a besedy s externími odborníky dle požadavků třídních učitelů (ŠMP)

- dle potřeby aktualizovat nástěnku primární prevence (ŠMP)
- získat přehled o všech nebezpečích a SP jevech
- celoročně a ve všech předmětech na toto téma diskutovat
- mít smysluplné aktivity mimo školu
- připravit se na setkání s drogou a jiným nebezpečím, umět odmítat a reagovat
- umět vyhledat a poskytnout pomoc, umět komunikovat s linkami pomoci, vyhledat je

Rodiče

- pořádat pravidelné třídní schůzky nebo konzultace (tř. uč.)
- seznámit rodiče s webovými stránkami školy (tř. uč.)
- informovat rodiče o možnostech získávání informací a rad v oblasti prevence sociálně patologických jevů v rámci konzultačních hodin ŠMP
- na třídních schůzkách nabídnout rodičům informativní materiály k problematice primární prevence (ŠMP, tř. uč.)
- zabývat se problémy svých dětí, pomoc při hledání řešení

Pedagogové

- využívat vhodného učiva k různým besedám o patologických jevech (všichni uč.)
- využívat odbornou literaturu a internet (všichni uč.)
- spolupráce s okolím školy – setkání s pracovníky policie (beseda)
- provádět interní šetření mezi žáky
- vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování, snažit se včas reagovat na vzniklé situace, spolupracovat s rodiči a s dalšími institucemi
- pravidelná činnost školního preventivního týmu
- plnění MPP
- sestavit a přijmout pravidla chování ve třídních kolektivech
- udržet ve škole zdravé sociální prostředí

4. Vymezení cílové populace

Školní preventivní strategie se týká všech subjektů naší školy – žáků, pedagogů, rodičů i správních zaměstnanců.

5. Hodnocení

V roce 2025 proběhne vyhodnocení ŠPS na roky 2020 – 2025. Bude provedeno hodnocení pedagogů formou dotazníkového šetření, tímto šetřením bude měřena efektivita primární prevence na škole. Bude analyzován výskyt řešených rizikových projevů chování na škole, provedeno vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn. Proces změn bude vyhodnocován průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu. Dotazníky, diskuze, pohovory, třídnické hodiny pomohou objevit slepé uličky, selhání nebo nereálné nároky programu, což lze poté napravit vypracováním upravené verze pro další období.